

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.291/2015/11.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke
Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes előadó bíró
Dr. Osztovits András bíró

A felperes:

A felperes jogi képviselője: Dr. Horicsányi László Ügyvédi Iroda

I. rendű alperes:

II. rendű alperes:

Az I. rendű alperes jogi képviselője: Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda

A II. rendű alperes jogi képviselője: dr. Csilléry Alexandra ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Ítéltábla, Gf.II.30.033/2015/4. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Törvényszék 11.G.40.218/2012/46. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 15 napon belül 635.000 (hatszázharmincötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak - felhívásra - 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2005. december 9-én az autó-és ingatlan kereskedelemmel foglalkozó

II. rendű alperes és az I. rendű alperes, illetve jogelődje (a továbbiakban: I. rendű alperes) együttműködési megállapodást kötött. A II. rendű alperes vállalta, hogy prémium és jutalék ellenében a vevőinek az I. rendű alperest ajánlja mint gépjárművásárlást finanszírozó partnert, közreműködik a vásárlói és az I. rendű alperes között létrejövő kölcsön-, lízing- és bérleti szerződések megkötésében.

- [2] Egy 2007. július 27-én kelt szerződéssel 50.000.000 Ft, egy 2009. február 13-án kelt szerződéssel 100.000.000 Ft hitelkeretet biztosított az I. rendű alperes a II. rendű alperes részére gépjárműkészlet finanszírozása céljából. A 2008. szeptember 17-én kötött megállapodás szerint pedig, 150.000.000 Ft prémiumelőleget folyósított számára.
- [3] 2009 februárjára jelentős tartozásai keletkeztek a II. rendű alperesnek a megelőzően említett hitelszerződésekből és a prémiumelőlegről szóló megállapodásból eredően.
- [4] 2009. február 13-án a felperes - aki a II. rendű alperes gazdasági igazgatója volt - megállapodást kötött a II. rendű alperessel, annak 42.312.739 Ft prémiumelőlegként kifizetett tartozásából 27.000.000 Ft átvállalására. Az I. rendű alperes ehhez hozzájárult. Megállapodott továbbá a felperessel 27.000.000 Ft kölcsön nyújtásában, amelynek teljes összegét a felek az átvállalt tartozásba beszámították és a II. rendű alperes prémiumelőleg címén fennálló tartozására elszámolták.
- A felperes által kötött kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségek teljesítésének biztosítására a szerződő felek az I. rendű alperes javára szóló, a felperes tulajdonát képező ingatlanra jelzálogjogot alapítottak.
- [5] 2009. március 19-én az I. rendű alperes felmondta a II. rendű alperessel kötött hitel- és kölcsönszerződéseit. A felperessel szemben végrehajtási eljárást kezdeményezett 27.000.000 Ft és járulékainak behajtása iránt. Kérelmére a közjegyző végrehajtási záradékkal látta el a felperes tartozáselismerő nyilatkozatát tartalmazó közjegyzői okiratot.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [6] A felperes a 2012. november 5-én benyújtott, módosított keresetével a tartozásátvállalásról szóló megállapodás, az I. rendű alperessel kötött kölcsönszerződés, az annak biztosítására létrejött jelzálogszerződés, a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat érvénytelenségének megállapítását, a jelzálogjog ingatlan-nyilvántartásból törlésének elrendelését kérte. Egyéb semmisséget és a szerződés megtámadását megalapozó okok mellett, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdésében írt, nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésre hivatkozott. Előadta, hogy az I. rendű alperes azzal az ígérettel vette rá a keresettel érintett

szerződések megkötésére, hogy a II. rendű alperes által kiközvetített, megvásárolandó gépjárművek előfinanszírozását, a felperes által kötött kölcsönszerződésből eredő kölcsönből biztosítani fogja és ezzel a II. rendű alperes továbbműködését elősegíti. Ígéretének azonban nem tett eleget.

- [7] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a Pp. 123. §-ában előírt, a megállapítás iránti kereset előterjesztésének feltételei, a felperes által hivatkozott bármely érvénytelenségi ok fennállt volna.
- [8] A II. rendű alperes nem terjesztett elő érdemi védekezést.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.
- [10] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság e döntést helybenhagyta.
- [11] Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a perbeli tartozásátvállalási- és kölcsönszerződés nem ütközik nyilvánvalóan jóerkölcsbe. Úgy ítélte, a felperes által hivatkozott, az ígért gépkocsibeszerzés finanszírozásának nem teljesítése az I. rendű alperes megtévesztő magatartásának állítását, a Ptk. 210.§ (1) és (4) bekezdésében nevesített megtámadási ok fennállására utalást jelenti, nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés megállapítását nem alapozhatja meg. Ez utóbbi ugyanis olyan semmisségi ok, amely kiegészítő jogcímként alkalmazható a jogszabályokban nem nevesített, de a társadalom értékítéletebe, az általánosan elfogadott erkölcsi normákba ütköző szerződések esetén.
- [12] Az ítéletábrla kifejtette azt is, a Ptk. 332. § (1) bekezdése értelmében a tartozásátvállalás az eredeti kötelezett és a tartozás átvállalója közötti szerződés. Ez lehet ingyenes és visszterhes. Önmagában az, hogy a felperes ellenszolgáltatás nélkül vállalta át a II. rendű alperesnek az I. rendű alperessel szembeni tartozásának egy részét, nem ütközik az általánosan elfogadott erkölcsi normákba. Valamennyi fél célja az volt, hogy a II. rendű alperes tartozása csökkenjen, az I. rendű alperessel általa kötött szerződéseinek felmondása, ellene csőd- vagy felszámolási eljárás megindítása elkerülhető legyen. A másodfokú bíróság szerint e cél eléréséhez a felperesnek mint a II. rendű alperes gazdasági igazgatójának is nyomós érdeke fűződött. A II. rendű alperes fizetéseképtelenné válása munkahelyének és jövedelmének elvesztéséhez vezethetett. A felperesnek tisztában kellett lennie a cég vagyoni helyzetével, számolnia kellett azzal, hogy az átvállalt tartozás kiegyenlítése, ingatlanának fedezetül biztosítása nem eredményezi feltétlenül cége likviditási problémáinak megoldását. Azt, hogy a felperes a cége vezető munkatársaként, annak megmentése érdekében ezt a kockázatot vállalva kötött szerződéseket, az ítéletábrla ugyancsak nem tartotta ellentétesnek az általános értékítéllettel.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával keresetének helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozathozatalra utasítását kérte. Előadta, hogy a másodfokú bíróság ítélete a bizonyítékok mérlegelésének szabályait tartalmazó Pp. 206.§ (1) bekezdését, valamint a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközése miatti semmisségéről rendelkező Ptk. 200.§ (2) bekezdését sérti. Arra hivatkozott: a keresettel érintett szerződések megkötésekor az I. rendű alperes, illetve a képviselőjében eljáró személyek a jóhiszeműség és a tisztesség alapelveit sértő, csalárd magatartást tanúsítottak. Ezt bizonyította a peres felek közötti jogviszonyt meghatározó szerződéses jogi konstrukció az, hogy az I. rendű alperes a keresettel érintett szerződések megkötését követően rövid időn belül felmondta a II. rendű alperessel kötött hitel- és kölcsönszerződéseket. Kifejtette, az I. rendű alperes felismerhető célja az volt, hogy a II. rendű alperessel szembeni követeléseit részben a felperesre terhelje, ingatlanán jelzálogjogot szerezzen. A felperes állította, az egymásra tekintettel kötött szerződések semmisségét akkor is meg kellett volna állapítania az ítélőtáblának, ha abban helytálló volt a véleménye, hogy önmagában egy tartozásátvállalás, egy kölcsönszerződés és egy jelzálogszerződés megkötése nem minősül erkölcstelennek.
- [14] Az I. rendű alperes a jogerős ítélet hatályban fenntartását kérte. A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján. A felperes által hivatkozott okokból azonban azt nem találta jogszabálysértőnek az alábbiakra tekintettel.
- [16] Amint arra az I. rendű alperes is utalt a felülvizsgálati ellenkérelmében, például a BH2000.260. számon közzétett eseti döntésben kifejeződő joggyakorlat szerint, a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés megállapítása során nem a szerződő fél érdeksérelme, hanem a jogügylet társadalmi megítélése vizsgálendő. A Kúria egyetértett a perben eljáró bíróságok azon egyező megállapításával, hogy a felperesnek a keresettel érintett megállapodások nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközését nem sikerült bizonyítania.
- [17] Az elsőfokú bíróság széleskörű bizonyítást folytatott le arra

vonatkozóan, hogy milyen körülmények vezettek a per tárgyát képező szerződések megkötésére, a tartozáselismerő nyilatkozat megtételére. A felperes 2013. szeptember 30-án tartott tárgyaláson tett személyes előadása alapján okszerűen következtetett arra, hogy a felperes a lakhatás céljára nem is használt építési telkét, szabad akaratából ajánlotta fel biztosítékként, saját elhatározásból vállalta át a II. rendű alperes tartozását, kötötte meg a tartozásátvállaláshoz kapcsolódó kölcsönszerződést, jelzálogszerződést, tett tartozást elismerő, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot. Mint gazdasági szakembernek és mint a II. rendű alperes egyik vezetőjének megfelelő ismeretei voltak a cégének pénzügyi helyzetéről. Ennek ellenére felvállalta azt a kockázatot, ha az alperesek együttműködése megszűnik, köteles lesz a II. rendű alperes megmentése, továbbműködése érdekében átvállalt tartozást, saját vagyona terhére megfizetni.

- [18] A Kúria éppen a felperes által hivatkozott tanú vallomása alapján nem tudta megállapítani azt, hogy az I. rendű alperes csalárd módon vette rá a keresettel támadott szerződések megkötésére azért, hogy a II. rendű alperessel szembeni követeléseinek behajtásához fedezethez jusson. Az említett tanú az I. rendű alperes igazgatóságának tagjaként, a 2014. március 24-én tartott tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a II. rendű alperes hosszú távú hiteleire a fedezetet biztosítottak látták, a rövidlejáratú hitelek kielégítését tartották veszélyeztetettnak. A II. rendű alperesnek ugyanis nem voltak likvid pénzeszközei. A perbeli szerződések megkötésének célja a lejárt követelések csökkentése volt. E tanú vallomásából az is kitűnik, a II. rendű alperes részére, az I. rendű alperes által nyújtott kölcsönök céltól eltérően kerültek felhasználásra. Az I. rendű alperes végül emiatt mondta fel a vele kötött szerződéseket - nem vitásan - a felperessel létrejött megállapodások megkötését követő rövid idő elteltével.
- [19] A Kúria mindezekre tekintettel a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése nélkül, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével megállapított tényállás, és az annak alapján, a Ptk. 200. § (2) bekezdésében írt, nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés hiányára tekintettel, a semmisség megállapítása iránti kereset megalapozatlanságára levont helytálló jogi következtetést tartalmazó jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [20] A felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése, valamint a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I. rendű alperes jogi képviseleti munkadíjból álló eljárási költségét megtéríteni. Ennek mértékét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján,

a kifejtett jogi képviseleti tevékenységgel arányosan, a 4/A. § (1) bekezdése szerint általános forgalmi adóval növelt összegben határozta meg.

- [21] A felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése, illetve a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles megfizetni az illetékfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket.
- [22] A Kúria az ítéletet tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2016. május 3.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró

A kiadmány hitelül: